

Конспект заняття гуртка декоративно-ужиткового мистецтва

«МальВи»

Автор: Сержан Наталія Дмитрівна, керівник гуртка «МальВи» декоративно-ужиткового мистецтва

Розділ програми: «Художня вишивка»

Тема: Декоративне панно «Дерево життя»

Мета: навчити дітей виконувати ескіз «Дерева життя» відповідно до його символічного значення, розширити і поглибити знання про народну вишивку та її призначення; розвивати естетичний смак; виховувати любов до праці, повагу до культури, традицій та звичаїв українського народу.

Завдання:

- продовжувати вчити дітей самостійно створювати власні ескізи за задумом, використовуючи отримані знання про значення і символіку «Дерева життя»;
- удосконалювати набуті навички підготовки матеріалу до роботи;
- розвивати художні здібності, творчу уяву, мислення, практичні навички;

Методи та прийоми: інформаційно-рецептивний: розповідь, бесіда, пояснення, демонстрація; репродуктивний, евристичний.

Обладнання: презентація «Дерево життя, як священний символ українського народу», зразки вишитих декоративних панно, роботи гуртківців – малюнки та витинанки «Дерева життя» з попередніх занять гуртка «МальВи» групи малювання; аркуші паперу, олівці, фломастери для виконання ескізів.

Структура заняття:

1. Вступна частина.
2. Основна частина:
 - розповідь: «Дерево життя як священний символ українців у вишивці»;
 - презентація «Дерево життя» та демонстрація зразків вишитих панно;

- мотивація трудової діяльності.

3. Практична робота:

- техніка безпеки на занятті;
- створення ескізу майбутньої вишивки за індивідуальним задумом дітей;
- індивідуальна робота з вихованцями.

4. Підсумок заняття:

- колективне обговорення індивідуальних ескізів;
- рефлексія.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1.ВСТУПНА ЧАСТИНА

Керівник гуртка: сьогодні ми з вами познайомимось із дуже цікавим оберегом – Деревом Життя, як священним символом українців. Пригадайте, ми вже з вами виготовляли маленькі обереги (діти пригадують, називають).

Наш український народ жив у сиву давнину в тісній єдності з природою, спостерігав за нею, оспівував та обожнював її. Чи не з цього обожнювання і поклоніння виникла і українська народна природнича символіка, склались деякі традиції та обряди, які супроводжували людину все життя: від самого народження аж до смерті.

2.ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. Розповідь: «Дерево життя як священний символ українців у вишивці»

- Які символи українського народу ви знаєте?

(Українська хата, Великодні писанки, вишиті рушники, птахи: лелека, зозуля, квіти: барвінок, чорнобривці, дерева: дуб, тополя, калина...)

Предмети побуту українці прикрашали візерунками, орнаментами. Створюючи їх, вони весь час зверталися до природи, але не копіювали її, а переробляли, спрощували і кожна лінія чи завиток у вишивці щось означали.

- Пряма горизонтальна лінія означала землю,
- Горизонтальна хвиляста – воду,
- Вертикальна хвиляста – дощ,
- Трикутники – гори,
- Вогонь зображувався у вигляді гачкуватого хреста,
- Сонце – у вигляді ромба, кола або квадрата.
- Жіноча постать символізувала богиню життя.
- Деревя з розлогими гілками – родину, розквіт, родючість землі;
птахи – настання весни, врожай, багатство; кінь і олень – благополуччя.

Окремі знаки-символи не тільки прикрашали житло, одяг, предмети побуту, а й повинні були охороняти, захищати, оберігати від злих духів, приносити щастя. Тому їх називали оберегами.

Оберегом, яким ми прикрасимо наше декоративне панно буде священний символ українців – Дерево життя, або як ще його називають Світове Дерево.

«Дерево Життя як священний символ українців у вишивці»

Певно, кожен з нас спостерігав за тим, як проростає із землі посіяне зернятко. Спершу з'являються два маленьких пагінці, а згодом посередині пробивається третій пагінчик. Він тягнеться вгору до сонечка, розростається, згодом на стебелінці з'являється ще одна пара листочків. Так народжується Життя. І наші з вами предки, що жили на цій землі багато тисячоліть тому, були дуже мудрими та спостережливими. Вони прийшли до висновку, що для народження життя необхідна його насінинка : це може бути макове зернятко, горошинка, - як часто трапляється в наших казках. З горошинки народився великий і славний богатир Котигорошко, з вогняної кулі – велет Осилек в однойменній українській народній казці. А з яєчка, як про це розповідають міфи різних народів, народилась наша матінка – Земля. Люди віддавна вірили в те, що наша планета Земля є тим «золотим яєчком» чи «золотим зернятком», з якого виростає увесь Всесвіт.

Наші предки уявляли собі Всесвіт велетенським деревом. Лишень вслухайтесь і вдумайтесь у слова давньої української колядки. Дослідники

вважають, що цій колядці декілька тисяч літ! Бо розповідає вона про саме народження життя на Землі:

Коли не було з Нащада світу,
Тоді не було ні неба, ні землі.
А тільки було синєє море,
А серед моря зелений явір.
На явороньку – три голубоньки,
Три голубоньки радоньку радять,
Радоньку радять, як світ сновати:
Та пустимося на дно до моря,
Та дістанемо дрібного піску,
Дрібний пісочок посіємо ми,
Та нам ся стане чорна земля,
Та дістанемо золотий камінь,
Золотий камінь посіємо ми,
Та нам ся стане ясне небонько,
Ясне небонько, світле соненько,
Світле соненько, ясен місячик,
Ясен місячик, ясна зірниця,
Ясна зірниця, дрібні зірочки.

Дерево світу, що височіє поміж водами Буття, називається Явором. Явір – той, що явився: народжений світ. Недаремно українці дуже шанували явора: його садили у дворі при народженні сина. Це дерево мало рости разом із хлопчиком, давати йому силу від усього Всесвіту – і ясність думки, і відвагу, і любляче серце.

На вершині світового дерева, що складається, як бачимо, із трьох гілочок, сидять три голубоньки: вони «раду радять, як світ сновати». Видно, не прості це голуби: у символіці всіх народів світу птах голуб є втіленням Божого Духа, триєдиного володаря Неба.

Наша Земля «засівається» з дрібного піску, а небо утворюється із золотого каменю. Очевидно, цей «пісок» і «камін» – це золота енергія Сонця, яка огортає нашу планету, дає силу життя всьому. Бо саме Сонце, Місяць і зорі народжуються із «золотого каменю».

Це велетенське «світове дерево» уявлялося нашим предкам ще у формі величної церковці, що пливе по безмежних водах Буття:

На горі, на кам'яній
Щедрий вечір, добрий вечір!
Волохи кують, церкву будують,
З трьома верхами, з трьома вікнами.
В першій віконці – яснее сонце,
В другій віконці – ясний місяченько,
В третій віконці – яснії зірки.
Ясний місяць – сам господар,
Яснее сонце – господинька,
Яснії зірки – їхнії дітки.

Ось таким прекрасним палацом уявляли наші предки увесь безмежний простір!

Але найбільше вони любили і шанували наш земний рай. Садили в ньому дбайливо сади і гаї, квіти, жито і пшеницю, кожного року збирались на Святу вечерю при святковому хлібі, при свічці усією родиною – і дякували своєму Творцеві за те, що дарує їм радість бути господарями на своєму полі, ростити земні плоди, як Він ростить небесні плоди. Тому в колядках земні господар і господиня прославляються так пишно і велично, як «ті три голубоньки», що світ творили.

2.2. Презентація «Дерево життя» та показ зразків вишитих декоративних панно

2.3. Мотивація трудової діяльності

Керівник гуртка: щоб вишити дерево життя на декоративному панно, необхідно створити ескіз майбутньої вишивки. Створюючи ескіз майбутньої вишивки, необхідно знати ще й символічне значення кольорів:

- червоний – енергійний, найактивніший. Символізує життя, свободу, любов, урочистість;
- жовтий – теплий, веселий. Символізує світло, життя, радість, повагу до старості;
- зеленувато-жовтий – символізує зраду, ревності, заздрість;
- жовтогарячий – веселий, життєрадісний, полум'яний. Символізує владу, розкіш, сонце, радість, марнославство;
- зелений – символ природи і молодості. Символізує злагоду, спокій, надію, сум;
- блакитний – холодний, пасивний. Символізує ніжність, вірність, легкий сум, далечінь;
- синій – спокійний, сентиментальний, серйозний. Символізує довіру, безкінечність, сум;
- фіалковий – повний життя, але водночас викликає сум. Символізує дружбу, довіру, гідність;
- білий – символ невинності, чистоти й радості; все збільшує, підкреслює;
- чорний – символ темряви, зла і смерті, журби.

3. ПРАКТИЧНА РОБОТА

3.1. Техніка безпеки на занятті.

3.2. Створення ескізу роботи за індивідуальним задумом дітей.

3.3. Індивідуальна робота з вихованцями.

4. ПІДСУМОК ЗАНЯТТЯ

4.1. Колективне обговорення виконаних ескізів.

4.2. Рефлексія:

- сьогодні на занятті я дізналася...
- найбільше мені сподобалося...

- найскладнішим для мене було...
- найцікавішим для мене було...

Використані джерела

1. Дерево життя. Символи

URL: http://twinkle-garden.com.ua/rukodillja/derevo_zyttja_smvoly.html

(дата звернення: 29.10.2017).

2. Символ – Дерево Життя!

URL: <http://koral.info/temy/simvol-derevo-zhittya.html>

(дата звернення: 08.11.2017).

3. Основні традиційні символи і системи знаків у вишивках українських рушників

URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/osnovnye-traditsionnye-simvoly-i-sistemy-znakov-v-vyshivkah-ukrainskih-rushnikov/>

(дата звернення: 09.11.2017).

Фотоколаж

